

Fælles pædagogisk og didaktisk grundlag

Social- og Sundhedsskolen, Esbjerg

Dette er et gennemarbejdet papir, som er meget tæt på den endelige udgave af det fælles didaktisk og pædagogiske grundlag for skolen. Der kan efterfølgende forekomme mindre justeringer, men ikke ændringer der forandrer på holdningerne i papiret.

Arbejdet med den konkrete udformning af, hvordan dette grundlag skal slå igennem i undervisningen skal nu igangsættes. Hele skolen skal således tage del i at konkretisere det fælles didaktiske og pædagogiske grundlag i undervisningen.

1. Undervisningen skal sikre eleverne opnår høj faglighed

De kompetencer eleverne tilegner sig i uddannelsen, skal modsvare de kompetencer, som til enhver tid efterspørges i erhvervet. Det vil sige, at såvel det teoretiske og praktiske som etiske niveau skal leve op til erhvervets krav, og de teknologier og metoder, der anvendes i undervisningen skal afspejle dem, der anvendes i erhvervet.

Dette kræver, at såvel skolen som den enkelte lærer løbende vedligeholder viden om SOSU og pædagogområdets udvikling og lærerne anvender denne viden i det didaktiske arbejde med undervisningen.

2. Undervisningen skal være tydelig praksisnær, så eleverne møder et konkret fagligt indhold, der giver mening

Det er den særlige udfordring ved didaktikken i erhvervsuddannelserne, at undervisningen skal tage udgangspunkt i erhvervsfagets praksis, teorier, metoder, materialer og eksempler.

Der skal i undervisningsindholdet være tydelige elementer, der er lig eller tæt på praksis, idet eleverne efterfølgende skal kunne anvende dette i praksis. Det letter processen med at overføre det lærte til praksis, samtidig gør det, at eleverne nemmere kan se mening med anstrengelserne og dermed opnår en større motivation. Undervisningen skal være teoretisk funderet, og hvis eleverne skal forstå de valg, der træffes i praksis skal de lære at anvende teorien til at udvikle sin praksis.

3. Undervisningen skal bidrage til elevernes dannelse

Undervisningen skal bidrage til elevernes dannelse til samfundsborger samt til erhvervet. Det vil sige at undervisningen skal inddrage indhold og metoder, der giver mulighed for dette. Dette gøres bl.a. ved at tage udgangspunkt i dannelsesindholdet, som det er beskrevet i *Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser* samt *De fem pejlemærker*, som er beskrevet i *LUP*.

Dannelsesaspektet skal gennemsyre hele uddannelsen og det skal sikres at eleverne møder det dannelsesmæssige indhold, som fremgår af bekendtgørelsen i undervisningen.

Det dannelsesmæssige indhold og mål er indskrevet i *LUP* og skal fremgå af undervisningsplanerne.

4. Undervisningen skal være målrettet, velstruktureret og planmæssig

Lærerens undervisning skal tage udgangspunkt i klart formulerede mål, den skal være gennemtænkt således at de af læreren valgte og anvendte undervisningsindhold, undervisningsmetoder og elevaktiviteter

fører til evaluerbar målopfyldelse.

Undervisningen skal være velstruktureret således at elever og lærere oplever et læringsmiljø, hvor der arbejdes målrettet og effektivt med tilegnelse af fagets kompetencer på en måde som giver mening for eleverne.

5. Tydelig pædagogisk ledelse

Det er lærerne, som har ansvaret for at lede undervisningen, der skal føre til, at eleverne kan tilegne sig uddannelsens kompetencer. Derfor må lærerne såvel med deres planlægning af uddannelsen og undervisningen og i gennemførelsen af undervisningen tage rollen, som den tydelige leder i de forskellige læringssammenhænge.

I gennemførelsen af undervisningen betyder det, at læreren tager ansvaret for at undervisningen gennemføres på en sådan måde, så eleverne opnår den viden og de kompetencer, der er hensigten.

Den tydelige pædagogiske ledelse vil udfolde sig forskelligt afhængig af læringssituationen:

I formidlingen betyder det eksempelvis at læreren tydeliggør mål, indhold og metode og forklarer eleverne baggrunden for de didaktiske og pædagogiske valg. Læreren styrer formidlingen og dialogen.

I arbejde med praksisnære problemstillinger betyder det eksempelvis at læreren ansvarligt tager ledelse i rammesætningen af elevernes arbejds- og læreprocesser med udgangspunkt i mål, udvælge praksissituationer, sætte rammer, beskrive aktiviteterne tydeligt, tænke flow og i evaluering/ feedback.

I elevernes arbejde med teoretiske/analytiske problemstillinger f.eks. bundne opgaver, case/ projektarbejder betyder det eksempelvis at læreren er til stede med sin ledelse i elevernes arbejds- og læringsprocesser. Læreren kan derved formidle, vejlede og understøtte pædagogisk, både i forhold til indhold og metoder.

6. Læreren er central i forhold til elevernes engagement, motivation og læring

Lærerens didaktiske valg har alle betydning for elevernes engagement, motivation og læring. Derfor er det af stor betydning læreren arbejder velovervejet og reflekteret med disse valg. Herigennem udvikler læreren en øget bevidsthed om, hvad der virker på dette felt.

Nedstående valg må ske med udgangspunkt i den viden vi har om at elevinvolvering og elevaktivitet har stor indflydelse på engagement, motivation og læring.

De didaktiske valg, der går forud for undervisningen er valg af mål, valg af indhold, valg af lærerens metoder, elevernes medinddragelse og aktivitetsformer, de sociale organisationsformer, undervisningsmaterialer og evalueringsformer.

De didaktiske valg, der foregår i undervisningen er kommunikationsformer, samtalemåder, lærerrolle og de iscenesættelsesteknikker læreren anvender.

7. Læreren skal være positivt understøttende i forhold til relationen lærer, elev og fag

Eleverne skal opnå faglige kompetencer i forhold til at arbejde med relationer. Derfor er relations arbejdet vigtigt i undervisningen. Læreren skal i undervisningen understøtte elevens tilegnelse af disse kompetencer ved at være rollemodel. Læreren skal have opmærksomhed på at relationen er i forhold til den faglige

kompetenceudvikling, det vil sige at der skal arbejdes med, at der udvikles en god relation mellem lærer og elev med den hensigt at styrke tilegnelsen af fagets indhold.

8. Lærerne skal understøtte elevens udvikling af tilegnelseskompetencer

Lærerne skal understøtte elevens udvikling af elevrollen, det vil sige lære eleverne at være elev – og derved styrke elevernes tilegnelsesproces.

Det faglige indhold og de faglige kompetencer eleverne skal tilegne sig bliver mere og mere komplekse og den hurtige udvikling aktualiserer at uddannelse i dag skal ses i et livslangt perspektiv, hvor individet er ansvarlig for egne læreprocesser. Dette gør, at skolen/ læreren er udfordret i at lære eleverne at være medarbejder på egne læreprocesser. Det betyder, at undervisningen skal have et indhold og at der anvendes metoder der gør, at eleverne tilegner sig kompetencer til at blive selvstyrende i forhold til egne læreprocesser. Dette betyder også, at eleverne skal have tydelig feedback i forhold til at udvikle tilegnelseskompetencer. Tilegnelseskompetencer kan eksempelvis være:

Kan deltage aktivt og involverende i forskellige former for individuel, par, gruppearbejde og klassearbejde

At kan aflure lærerens demonstrationer, efterligne det og træne til det bliver fagligt rigtigt.

At kan observere på kommunikationen og forholde sig professionel analyserende til den.

At kan søge informationer og forholde sig kildekritisk

Kan læse en tekst, forstå den og uddrage det væsentlige

At kan høre et oplæg og tage notater, der opsummerer det væsentlige.

Kan planlægge egne opgaveløsninger, træffe egne beslutninger

At eleverne opnår bevidsthed om og kan demonstrere indsigt i egne lærings- og motivationsmæssige styrker.

9. Der skal anvendes varierende metoder og undervisningen skal være aktiverende og involverende

Det er et mål for undervisningen at eleverne skal opnå kompetencer. Indholdet er derfor afgørende for hvilke metoder, der er velegnede. Eleverne har forskellige præferencer til hvad der er god undervisning, hvilke metoder de foretrækker, og har forskellige forudsætninger. Og eleverne har brug for variation og møde forskellige undervisningsformer.

Dette gøres ved:

- at afbalancere de sociale organisationsmåder mellem plenumundervisning, gruppearbejde og individuelt arbejde

- ved at variere mellem lærerstyrede former og deltagerstyrede former- ved at variere mellem forskellige former for elevaktiviteter

10. Undervisningen skal differentieres, alle elever skal have størst mulig udbytte af undervisningen

Eleverne i erhvervsuddannelser har forskellige forudsætninger og derfor skal de mødes på forskellige måder. Der kan være tale om organisatorisk differentiering f.eks. hold med unge, etniske, elever med læsevanskeligheder etc. og differentiering i klasserummet. Læreren skal sikre at alle får størst mulig udbytte af undervisningen. Det betyder, at der såvel i den didaktiske planlægning som i mødet mellem lærer og elever tages udgangspunkt i elevernes forudsætninger.

Differentieringen skal derfor indtænkes i formidlingen, opgavernes indholdsmæssige og metodemæssige kompleksitet, instruktioner og demonstrationer af faglig opgaveløsninger, differentieret vejledning af eleverne i deres arbejde med faglige problemstillinger og således også differentieret feedback.

11. Tydelig feedback til eleverne

Eleverne skal have tydelige mål og modtage klare tilbagemeldinger / feedback i forhold til deres arbejdsprocesser og arbejdsresultater. Undervisningen og læreprocesserne skal optimeres, og derfor er det nødvendig med feedback, så eleverne kan orientere sig i forhold til, hvad det er de skal lære, træne og udvikle.

Alle lærerne skal arbejde i retning af at udvikle en didaktik, hvor klare mål, opgaver, øvelse og tydelig feedback skaber retning for elevens erkendelser og kompetenceudvikling.